

ความหลากหลายของไบรโอไฟต์ในกลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาว

Diversity of Bryophytes in the Phu Khieo-Nam Nao Forest Complex

สมราน สุดดี

สำนักงานหอพรรณไม้

สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

Abstract

Bryophyte, or commonly known as non-vascular plant is the less know plant group in the plant kingdom. Botanists usually classify bryophyte into ๓ divisions namely (๑) Marchantiophyta or liverworts (๒) Bryophyta or mosses and (๓) Anthocerotophyta or hornworts. Mosses are most diverse with approximately ๑๒,๐๐๐ species found worldwide, follow by liverwort and hornwort with approximately ๘,๐๐๐ and ๒๒๐ species respectively. Approximately ๑,๐๐๐ specimens of bryophyte were collected from the Phu-Khieo-Nam Nao Forest Complex. One hundred and thirty species were identified and can be divided into ๕ species of hornwort, ๗๙ and ๔๖ species of liverwort and mosses respectively. From the specimens collected, there are approximately not less than ๒๕๐ species of bryophyte found in this Forest Complex. Species of bryophyte in the areas are most diverse in Phu Luang Wildlife Sanctuary. For Conservation Assessment, most bryophytes fall into Least Concern (LC) category due to the wide distribution. One species is Endangered (E), and ๓ species are near threatened (NT).

Keyword: bryophyte, mosses, liverworts, hornworts, endangered, near threatened

บทคัดย่อ

ไบรโอไฟต์ (bryophyte) หรือเป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่ากลุ่มพืชไม่มีเนื้อเยื่อลำเลียง (non - vascular plant) เป็นกลุ่มพืชที่รู้จักน้อยที่สุดในอาณาจักรพืช มีขนาดค่อนข้างเล็ก นักพฤกษศาสตร์จัดแบ่งพืชพวกไบรโอไฟต์ออกเป็น ๓ ดิวิชัน (divisions) ด้วยกันคือ (๑) Marchantiophyta คือ กลุ่มลิเวอร์เวิร์ต (liverworts) (๒) Bryophyta คือ กลุ่มมอสส์ (mosses) และ (๓) Anthocerotophyta คือ กลุ่มฮอร์นเวิร์ต (hornworts) โดยมอสส์เป็นไบรโอไฟต์ที่มีความหลากหลายมากที่สุด ทั่วโลกพบประมาณ ๑๒,๐๐๐ ชนิด รองลงมาคือลิเวอร์เวิร์ตพบประมาณ ๘,๐๐๐ ชนิด และฮอร์นเวิร์ตพบน้อยที่สุด ประมาณ ๒๒๐ ชนิด การศึกษาอนุกรมวิธานของพืชกลุ่มไบรโอไฟต์ ในพื้นที่กลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาวนี้จากตัวอย่างทั้งสิ้นประมาณ ๑,๐๐๐ ตัวอย่าง สามารถระบุชื่อวิทยาศาสตร์ของไบรโอไฟต์ได้แล้ว ๑๓๐ ชนิด จัดเป็น ฮอร์นเวิร์ต ๕ ชนิด ลิเวอร์เวิร์ต ๗๙ ชนิด และมอสส์ ๔๖ ชนิด ซึ่งจากตัวอย่างทั้งหมดที่รวบรวมได้ คาดว่าไบรโอไฟต์ที่พบในพื้นที่กลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาวมีไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ ชนิด โดยผลการศึกษาพบว่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวงมีความหลากหลายของไบรโอไฟต์มากที่สุด ผลการประเมินสถานภาพพบว่าไบรโอไฟต์ที่พบส่วนใหญ่จัดเป็นพืชที่มีความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากเป็นชนิดที่มีเขตการกระจายพันธุ์กว้าง ทั้งนี้ยังพบไบรโอไฟต์ที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ๑ ชนิด และไบรโอไฟต์ที่มีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ๓ ชนิด

คำสำคัญ: ไบรโอไฟต์ มอสส์ ลิเวอร์เวิร์ต ฮอร์นเวิร์ต ใกล้สูญพันธุ์ ถูกคุกคาม